

Begrippenlijst

Agrarisch collectief

Samenwerkingsverband in een bepaald gebied, bestaand uit agrariërs en andere grondgebruikers in dat gebied die zich vrijwillig hebben verenigd voor het uitvoeren van agrarisch natuur- en landschapsbeheer.

Agroforestry

Landgebruiksystemen waarbij bomen en struiken opzettelijk worden gecombineerd met landbouw of veeteelt, vanwege de economische en ecologische voordelen.

Akkerflora

Groep van inheemse kruidachtige plantensoorten die karakteristiek zijn in en langs akkerlanden, ook wel akkerplanten, akkerkruiden of akkeronkruiden genoemd.

Akkervogels

Groep van inheemse vogelsoorten die leven in en langs akkerlanden.

Ammoniak

Vluchtige verbinding die in de landbouw ontstaat wanneer mest en urine zich mengen in de stal en bij het aanwenden van (kunst)mest op het land.

ANLb (Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer of kortweg agrarisch natuurbeheer)

Subsidiestelsel voor agrarische collectieven vanuit provincies, waterschappen en het Gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) om te komen tot behoud of verbetering van de kwaliteit van natuur en landschap.

Bankierplanten/banker fields

Plantensoort die nuttige insecten aantrekt en daarvoor habitat biedt. De aanplant van banker fields naast een gewas, kan bijdragen aan aanwezigheid van natuurlijke vijanden vlakbij dat gewas.

Bedrijfsnatuurplan

Plan om inzichtelijk te maken hoe een bedrijf de landschappelijk inpassing kan verbeteren. Hierbij wordt gekeken naar beheer en inpassing van landschapselementen en de aanwezige biodiversiteit.

Beheerpakket

Maatregelen binnen het ANLb gericht op instandhouding van internationale doelsoorten. Beheerpakketten komen tot stand op basis van eigen inzichten van collectieven en zijn getoetst op ecologische effectiviteit, EU-conformiteit en nationale voorschriften.

Beslissingsondersteunend systeem (BOS)

Informatiesysteem dat boeren helpt bij het nemen van beslissingen in hun bedrijfsvoering. Een dergelijk systeem kan bijvoorbeeld op basis van weerdata een advies geven over schimmelbestrijding.

Bestrijdingsmiddelen

Ook wel (chemische-synthetische) gewasbeschermingsmiddelen genoemd. Ze worden gebruikt om (landbouw)gewassen te beschermen tegen ziekten en plagen. Middelen tegen insecten heten insecticiden, middelen tegen onkruiden heten herbiciden en middelen tegen schimmels heten fungiciden.

Biodiversiteit

Biodiversiteit of biologische diversiteit is de graad van verscheidenheid aan levensvormen binnen een gegeven ecosysteem, bioom, geografisch gebied of de gehele planeet. Het omvat de verscheidenheid aan verschillende ecosystemen, de verscheidenheid aan verschillende soorten binnen een ecosysteem en de genetische variatie binnen een soort.

Biologische plaagbestrijding

Duurzame vorm van gewasbescherming, gebaseerd op principes uit de natuur. Zo kunnen schadelijke insecten bestreden worden met nuttige insecten. Ook kunnen feromoonvallen of aaltjes worden ingezet.

Biologische teelt

(Gecertificeerde) landbouwvorm die nadrukkelijk rekening houdt met milieueffecten en dierenwelzijn. De biologische landbouw gebruikt geen chemische bestrijdingsmiddelen, kunstmest en genetisch gemodificeerde organismen. Dieren krijgen meer ruimte en kunnen hun natuurlijk gedrag vertonen.

Biomassagewas

Gewas dat als grondstof kan dienen (als materiaal voor meubels en woningen), als brandstof en als basis voor productie-doeleinden in de chemische industrie. Stoffen van organische oorsprong die door geologische processen zijn getransformeerd, zoals steenkool, aardgas of krijt, rekent men niet tot biomassa.

Bodemchemie

De chemische samenstelling van bodems, chemische eigenschappen van bodems en chemische reacties in bodems.

Bodemdaling/veenoxidatie

Wanneer veengebieden worden ontwaterd, komt er zuurstof in de bodem. Dat leidt tot veenoxidatie, waarbij het organisch materiaal in het veen afbreekt, met bodemdaling tot gevolg.

Bodemgezondheid

Goed biologisch functioneren van de bodem wat leidt tot ziektevermindering en een goede productie.

Bodemkwaliteit

De capaciteit van de bodem om te functioneren als een vitaal levend systeem, binnen de grenzen van het ecosysteem en het landgebruik, om de productiviteit van planten en dieren in stand te houden of te verbeteren, de water- en luchtkwaliteit te verbeteren, en het bevorderen van de gezondheid van planten en dieren.

Bodemleven

Functies, reacties en activiteiten van bodemorganismen.

Bodemorganische stof

Verzamelnaam van alle organisch materiaal dat zich in de bodem bevindt: plantaardige, dierlijke en microbiële (afbraak) producten, dat voor 40 tot 60 % uit koolstof bestaat.

Bodemstructuur

Onderlinge rangschikking en samenhang van de vaste gronddeeltjes, bestaande uit mineralen (zand, klei en silt) en bodemorganische stof.

Boerenlandvogels

Vogelsoorten die thuishoren in het agrarisch landschap. Hieronder vallen zowel weide- als akkervogels.

Bokashi

Japans voor '(goed) gefermenteerd organisch materiaal'. Bodemverbeteraar die ontstaat door organisch afval te fermenteren.

Bouwplan

Plan dat ruimtelijk van een bedrijf dat weergeeft welke gewassen in dat jaar op de percelen geteeld worden.

Brongebieden

De plaats of populatie van waaruit planten- of diersoorten andere gebieden kunnen koloniseren of populaties kunnen aanvullen.

Bufferstrook

Sinds 2023 verplichte teeltvrije zone langs alle waterlopen. In de bufferstrook mogen geen mest, chemische gewasbeschermingsmiddelen of biociden gebruikt worden.

Chemisch-synthetische gewasbeschermingsmiddelen

zie bestrijdingsmiddelen

Compost

Bodemverbeteraar die ontstaat door compostering van organische afvalstoffen (natuurmaaisel, groente, fruit en tuinafval, etc).

Coulissenlandschap

Landelijk gebied dat bestaat uit afwisselende rijen van bosschages, heggen en andere begroeiing, waardoor een gelaagd en visueel interessant landschap ontstaat met verschillende perspectieven.

CSA

Community Supported Agriculture (CSA) is een bedrijfsmodel voor de landbouw, vaak kleinschalig, waarbij de boer of tuinder langdurig samenwerkt met consumenten.

Cultuurlandschap

Landschap dat gevormd is door menselijke activiteiten en waarin natuurlijke elementen, zoals bodem, water en vegetatie, zijn aangepast om aan de behoeften van de mens te voldoen.

Digestaat

Materiaal dat overblijft na het vergisten van organisch materiaal, zoals gewasresten, dierlijke mest of organisch afval.

Doorvergiftiging

Proces waarbij een giftige stof gegeten wordt door een prooidier en dit prooidier vervolgens wordt gegeten door een roofdier. Hogerop in de voedselketen kunnen giftige stoffen zich ophopen, omdat een roofdier meerdere prooidieren eet.

Doorzaaien

Aanvullen van de huidige vegetatie met gewenste soorten. Er wordt gezaaid in bestaande vegetatie.

Drift

Drift is een proces waarbij bestrijdingsmiddelen worden meegevoerd door een stroom (wind of water) en niet op de beoogde plek terecht komen.

Driftreductie

Terugdringen van drift, bijvoorbeeld door gebruik te maken van speciale spuitdoppen, spuitmachines met luchtondersteuning of een afgeschermd spuitboom.

Drijfmest

Mengsel van vaste en vloeibare mest, van dierlijke oorsprong.

Dubbeldoelras

Bepaald (koeien-, kippen-)ras dat speciaal geschikt is voor meerdere hoofdbrengsten, bijvoorbeeld melk en vlees, of eieren en vlees.

Dunne/dikke fractie

Na het scheiden van mest ontstaat een dunne fractie (vloeibare mest) en de dikke fractie (vaste mest).

Ecologische Hoofdstructuur (EHS)/Natuurnetwerk Nederland

Netwerk om natuurgebieden met elkaar te vinden, zodat diersoorten zich door Nederland kunnen bewegen en er robuuste populaties ontstaan. Tegenwoordig heet dit het Natuurnetwerk Nederland.

Ecologisch sloot(kant)beheer

Bij het schonen rekening houden met de flora en fauna in de sloot. Door het juiste materiaal op de juiste werkwijze in te zetten krijgen slootdieren de kans om te vluchten.

Ecosysteemdiensten / groenblauwe diensten

Diensten die een ecosysteem kan leveren aan de mens. Denk bijvoorbeeld aan het reguleren van water, recreatie in de omgeving, plaagbestrijding en bestuiving.

Eiwitgewassen

Gewassen die een hoog eiwitgehalte hebben, zoals luzerne, klaver, veldbonen, soja en erwten.

Es/Eng/Enk

Hooggelegen akker, te vinden op zandgronden in Noord-, Oost-, Midden- en Zuid-Nederland.

Eutrofiëring

Proces waarbij overmatige hoeveelheden voedingsstoffen in oppervlaktewater terecht komen, wat leidt tot versnelde groei van waterplanten en algen. Die groei kan op zijn beurt leiden tot zuurstoftekort in het water.

Exotische soort

Dier- of plantsoort die van oorsprong niet in een bepaald gebied/land voorkomt, maar daar door menselijke handelen toch terecht is gekomen.

Extensivering

In de landbouw een aanpak waarbij de productie is verspreid over een grotere oppervlakte met minder inputs als kunstmest, bestrijdingsmiddelen of arbeid.

Farm to Fork / van Boer-tot-Bord-strategie

Veelomvattend programma binnen de Europese Green Deal om voedselketens van de boer tot aan het bord van de consument te verduurzamen.

Functionele agrobiodiversiteit (FAB)

Versterken van het natuurlijke vermogen om ziekten en plagen te beheersen in cultuurgewassen. Het gaat over alle biodiversiteit op en rondom het bedrijf, die direct of indirect een rol speelt bij de ondersteuning van teelten.

Gebiedsplan

Plan waarin de opgaven, doelen en afspraken voor een gebied staan beschreven, meestal opgesteld door meerdere gebiedspartijen (boeren, burgers, overheden, maatschappelijke organisaties).

Gebiedsproces

Ontwikkelingen, overleg en acties die plaatsvinden in een gebied om de doelen van het gebiedsplan te behalen.

Geïntegreerde gewasbescherming (Integrated Pest Management, IPM)

Een voorkeursvolgorde in de bestrijding van ziekten, plagen en onkruiden. Men begint bij preventieve maatregelen, gevolgd door niet-chemische bestrijdingsmethoden en ten slotte de inzet van bestrijdingsmiddelen. Via deze aanpak streeft men naar minimale afhankelijkheid van chemische gewasbeschermingsmiddelen tegen ziekten en plagen.

Genetische diversiteit

Verschillen (variatie) in het genetisch materiaal van een populatie, een biologische soort of een heel ecosysteem. Populaties met meer genetische variatie hebben grotere overlevingskansen.

Gesloten landschap

Landschap met veel opgaande beplanting, zoals bosschages, bomenrijen, hagen, houtsingels en houtwallen.

Gewasbeschermingsmiddelen

Zie: bestrijdingsmiddelen.

Gewasdiversiteit

Maat voor het aantal verschillende gewassen op een landbouwbedrijf.

Graslandvernieuwing

Vervangen of verbeteren van bestaand laag productief grasland door nieuw gras (door herinzaai of doorzaai).

Groenbemester

Gewas geteeld om zijn bemestende waarde en/of positieve invloed op de bodemstructuur. Groenbemers kunnen ook ingezet worden als lokgewas om schadelijke aaltjes te bestrijden.

Groenblauwe dooradering

Netwerk van landschaps- (groen) en waterelementen (blauw) in een gebied. Door de groen en blauwe elementen te verbinden ontstaat een aaneengesloten ecologisch netwerk (dooradering).

Grupstal

Een grupstal of aanbindstal is een type rundveestal waarbij de dieren naast elkaar staan vastgebonden. Achter de koeien loopt een mestgoot, de grup, waarin mest en urine wordt opgevangen en afgevoerd.

Habitatrichtlijn

Europese richtlijn met als doel de bescherming en het behoud van natuurlijke habitats in Europa en de daarbij behorende flora en fauna. De Habitatrichtlijn verplicht lidstaten om beschermingszones aan te leggen; de Natura 2000-gebieden.

Huiskavel

Het centrale deel van het bedrijf; de aaneengesloten percelen die het erf en de boerderijgebouwen omringen. Het huiskavel is belangrijk wanneer koeien dagelijks terug moeten kunnen lopen naar de stal om gemolken te worden.

Humus

Organisch materiaal waarvan de gemakkelijk verteerbare delen reeds zijn afgebroken. Een humeuze bovenlaag ontstaat wanneer organische stof (afgestorven planten- en dierresten, uitwerpselen) wordt afgebroken door het bodemleven.

Hybride rassen

Resultaat van geslachtelijke voortplanting van twee organismen (planten of dieren). De ouders van de kruising zijn herkenbare eenheden, zoals twee soorten, ondersoorten, variëteiten, cultivars of rassen.

Inheemse soort

Dier- of plantsoort die, zonder menselijk ingrijpen, al eeuwenlang in een bepaald gebied voorkomt.

Intensivering

In de landbouw een aanpak waarbij de focus ligt op het verhogen van de productie per eenheid grond, vaak om opbrengst en/of efficiëntie te maximaliseren.

IPM

Zie: geïntegreerde gewasbescherming.

Kaderrichtlijn Water (KRW)

Europees wetgevingskader om de kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater in Europa te beschermen en verbeteren. De KRW verplicht lidstaten om milieudoelstellingen vast te leggen en maatregelen te implementeren om vervuiling tegen te gaan.

Klei-humuscomplex

Bij aanwezigheid van klei en humus, worden stabiele klei-humuscomplexen gevormd. Deze kunnen nutriënten binden en loslaten. Ze vormen zo een natuurlijke buffer voor nutriënten en reguleren daarmee de beschikbaarheid van nutriënten voor het gewas.

Klimaatmitigatie

Het tegengaan van klimaatverandering door broeikasgasuitstoot te verminderen en koolstof vast te leggen.

Korte keten

Afstand tussen producent en consument zo kort mogelijk maken, zonder veel tussenpersonen of transportstappen. Verkoop van eigen producten in een boerderijwinkel is een voorbeeld van een korte keten.

Kritische prestatie-indicator (KPI)

De Engelse term is key performance indicator. Met kritieke prestatie-indicatoren kun je de prestaties van organisaties of processen monitoren.

Kruidenrijk grasland

Grasland met verschillende plantensoorten verspreid over het hele perceel. Er bestaan verschillende vormen van kruidenrijk grasland extensief en productief.

Landrassen/boerenrassen

Rassen die boeren van oudsher gebruikten en die daardoor aangepast raakten aan de lokale omstandigheden.

Landschapstype

Ruimtelijk eenheid waar de fysische gesteldheid (reliëf, bodem en water), de ontginningsgeschiedenis en/of de kenmerkende ruimtelijke rangschikking van landschapselementen gelijk is. Deze eigenschappen dragen bij aan de identiteit en aantrekkelijkheid van het landschap.

Landschappelijke diversiteit

Variatie aan heggen, hagen, erfsingels, slootkanten en bermen. Dit vormt het leefgebied voor de soorten die een rol spelen in functionele agrobiodiversiteit en voor planten- en diersoorten die passen in het landelijk gebied.

Landschapselementen

Bouwstenen die samen de structuur van het landschap bepalen (zie ook: groenblauwe dooradering).

Ligboxenstal

Een ligboxenstal, ook wel loopstal genoemd, is een type rundveestal waarin de koeien loslopen op betonnen roosters, waardoor de mest en urine door sleuven of gaten in het beton in de mestput valt. Soms is er ook een dichte vloer, met een mestschuif, die de mest naar een put schuift.

Lijnvormig element

Smal landschapselement, zoals een sloot, berm of houtwal.

Meerprijs

Extra bedrag bovenop de standaardprijs. Wanneer een product duurzaam geteeld wordt, kan het zijn dat hiervoor meerkosten gemaakt worden. In het ideale scenario levert het product, dankzij uitleg over deze duurzame stappen, vervolgens een meerprijs op en strepen de meerkosten en meerprijs tegen elkaar weg.

Melkquotum

Door de Europese Unie vastgestelde limiet op de hoeveelheid melk die de melkveehouderij mocht produceren (ingevoerd in 1983 en opgeheven in 2015). Het was een maatregel om de overproductie binnen Europa te reguleren.

Mengteelt

Teelt waarbij meerdere gewassen gemengd worden gezaaid.

Milieubelasting

Negatief effect dat een component, bijvoorbeeld een bestrijdingsmiddel, heeft op het milieu. Dit kan kwantitatief worden weergegeven d.m.v. 'milieubelastingspunten'

Mineralisatie

Proces waarbij organische verbindingen (plantenresten, afgevallen bladeren, mest) in of op de bodem door micro-organismen worden omgezet in anorganische (minerale) verbindingen (vb. nitraat, koolstofdioxide).

Mozaïekbeheer

Beheerstrategie waarbij in een gebied er een variatie aan beheer wordt uitgevoerd. Denk bijvoorbeeld aan plasdras, kruidenrijk grasland, uitgesteld maaien en legselbeheer in weidevogelgebieden.

N2000-gebieden

Natura 2000-gebieden zijn aangewezen onder de Vogel- en Habitatrichtlijn om Europese biodiversiteit te waarborgen. De gebieden zijn geselecteerd op het voorkomen van soorten of habitattypen die vanuit Europees oogpunt bescherming nodig hebben.

Natuur

Begrip dat alle levende organismen omvat, hun habitat, het ecosysteem waarvan zij deel uitmaken en de daarmee verbonden uit zichzelf functionerende ecologische processen, ongeacht of ze al dan niet voorkomen onder invloed van menselijk handelen, met uitsluiting van de cultuurgewassen, landbouwdieren en huisdieren.

Natte teelten

Landgebruik onder natte omstandigheden, waarbij de grondwaterstand boven of rond maaiveld staat. Paludicultuur genoemd als het teelten op nat veen betreft.

Natuurlijke vijanden / natuurlijke bestrijders

Predatoren die in de natuur op plaaginsecten jagen. Door natuurlijke vijanden uit te zetten of aan te trekken wordt ingezet op natuurlijke bestrijding van plagen.

Natuurinclusiviteit

Manier van werken binnen de grenzen van de natuur. In het geval van landbouw op zo'n manier boeren waardoor de biodiversiteit, de rijkdom aan planten en dieren, toeneemt.

Natuurvriendelijke oever

Oever met een flauw aflopend talud en dus geleidelijke overgang van water naar land.

Oliegewas

Planten waarvan zaden, vruchten of noten aangewend worden voor het produceren van eetbare en industriële oliën.

Omweiden

Begrazingsmethode waarbij vee om de paar dagen een nieuw perceel krijgt.

Open landschap

Landschap zonder elementen die hoger zijn dan ooghoogte.

Organische stof

Componenten van bodem die afkomstig zijn van levende organismen of hun resten, zoals resten van planten-, dieren-, schimmels en bacteriën. Het speelt een cruciale rol bij bodemvruchtbaarheid en -structuur.

OVO-drieluik

Combinatie van onderzoek, voorlichting en onderwijs dat in de 20ste eeuw heeft geleid tot een sterke kennisontwikkeling in de agrarische sector.

Potstal

Stal waarin de mest wordt opgepot. De mest wordt regelmatig bedekt met een nieuwe laag strooisel, waardoor het vee steeds hoger komt te staan. Als het mengsel van mest en stro een bepaalde hoogte heeft bereikt, wordt de stal gelegegd. De gerijpte mest wordt ook wel ruike stalmest genoemd.

Precisiewiedeg

Wiedeg met een reeks individuele tanden die de bodem volgen en klein onkruid lostrekken. Elke tand is individueel en scharnierend opgehangen aan een frame en wordt individueel aangetrokken door een veer.

Profielkuil

Gegraven kuil om eigenschappen en aspecten van de bodem op een perceel visueel en kwalitatief te beoordelen.

Puntelement

Landschapselement op een specifiek punt zoals een solitaire eik in een weiland.

Pure Graze

Methode waarbij vee alleen maar graast en geen krachtvoer meer eet. Het is een intensieve manier van stripgrazen.

Regeneratief grazen

Methode waarbij vee gecontroleerd wordt verplaatst over verschillende weidegebieden. Het intensief grazen wordt gevolgd door herstelperiodes.

Rodenticiden

Chemische middelen om knaagdieren, zoals muizen en ratten, te bestrijden. Mogen alleen gebruikt worden door gecertificeerde experts.

Rooigewas

Gewas waarvan het product uit de grond wordt gehaald, zoals aardappelen, wortels of bieten.

Rotatiekruising

Inkruisen van twee, drie of vier rassen, in een vaste volgorde, om nakomelingen te krijgen die beter presteren dan de ouderdieren.

Ruilverkaveling

Landbouwhervormingsproces waarbij gronden worden herverdeeld en geherstructureerd. Dit proces kan onder andere gestart worden om de infrastructuur te optimaliseren, de efficiëntie van de landbouw te verbeteren of de leefbaarheid van het platteland te bevorderen.

Rustgewas

Gewas dat wordt geteeld om de bodem te herstellen en te verbeteren na een akkerbouwgewas. Wordt ingezet om de bodemstructuur te bevorderen, voedingsstoffen aan te vullen en erosie te voorkomen.

Schadedrempel

Punt waarop de mate van schade veroorzaakt door plagen, ziekten of onkruiden in de landbouw een niveau bereikt waarop het economisch gerechtvaardigd is om bestrijdingsmaatregelen te nemen.

Scheuren

Het omploegen en opnieuw inzaaien van grasland.

Schrale akker

Stuk landbouwgrond met een arme bodem lage vruchtbaarheid en beperkte voedingsstoffen. Deze omstandigheden zijn gunstig voor plantensoorten die gedijen in schrale bodems.

Scouten

Gericht monitoren van het gewas om ziekteverschijnselen en plaagdieren te zien en daarbij ook aantallen en mate van toename in te schatten. Voor het scouten worden bijvoorbeeld insecten geteld op een vast aantal planten, verspreid over het perceel.

Silvoarable systemen

De combinatie van bomen en akker- of tuinbouwgewassen.

Silvopastorale systemen

De combinatie van bomen en grasland voor begrazing.

Spuitvrije zone

Gebied waarin de toepassing van chemische gewasbeschermingsmiddelen, zoals pesticiden en herbiciden, niet is toegestaan.

Standweiden

Begrazingsmethode waarbij vee gedurende een langere tijd op een vaststaand stuk land (standweide) wordt gehouden voordat ze naar een ander stuk land worden verplaatst.

Steriele Insecten Techniek (SIT)

Biologische methode voor insectenbestrijding waarbij grote aantallen onvruchtbare insecten in een populatie worden vrijgelaten om voortplanting te voorkomen.

Stikstofleverend vermogen (N-leverend vermogen)

Hoeveelheid stikstof die over langere tijd beschikbaar komt uit bodemorganische stof die wordt afgebroken door het bodemleven.

Stripgrazen

Begrazingsmethode waarbij koeien, toegang hebben tot kleine, aaneengesloten stroken (strips) van een weiland. Deze methode wordt vaak gebruikt om de grasgroei te bevorderen en de bodemgezondheid te verbeteren.

Strokenteelt

Landbouwpraktijk waarbij verschillende gewassen in smalle stroken naast elkaar op één perceel worden verbouwd.

Transitie

Een structurele verandering in een systeem of proces.

Vanggewas

Gewas dat wordt geteeld na de hoofdoogst om voedingsstoffen uit de bodem op te nemen en uitspoeling te verminderen. Wordt vaak als groenbemester ondergewerkt.

Vaste mest

Dierlijke mest, vaak gemengd met stro. Het wordt vaak gebruikt als organische meststof in de landbouw om de bodemvruchtbaarheid te verbeteren.

Verslemping

Samenklonteren van bodemdeeltjes die een dichte massa vormen. Dit kan ontstaan door mechanisatie of wateroverschot. Verslemping kan leiden tot slechte drainage en verminderde beluchting van de bodem.

Vervangingspercentage

Het aantal vaarzen op een melkveebedrijf gedeeld door het totaal aantal melkkoeien. Een laag vervangingspercentage wordt gezien als duurzamer. Als melkkoeien ouder worden, hoeven er minder koeien door vaarzen te worden vervangen.

Vier V's

Vier kernwaarden waaraan moet worden voldaan voor een doelsoort: voedsel, voortplanting (paren, nestgelegenheid), veiligheid (schuilgelegenheid) en verplaatsing (ruimte voor foerageren en paren).

Vlakkvormige element

Landschapselement met specifieke invulling van de oppervlakte, zoals een akker, weiland, kwelder, terp, begraafplaats en een es.

Vlinderbloemigen

Plantenfamilie, ook wel Fabaceae of Leguminosae genoemd, die bekend staat om stikstofbindende eigenschappen.

Voedselbos

Landbouwsysteem dat de diversiteit van een natuurlijk bos nabootst. Het bestaat uit verschillende eetbare planten, bomen en struiken die samenwerken.

Vogelakker

Akker die speciaal is ingericht om akkervogels te voorzien van voedsel en leefruimte. Het bevat gewassen en groenbraakstroken die gunstig zijn voor vogels, zoals prooidieren, zaden en insecten.

Vogelgestuurd maaien

Maaien van grasland aangepast op basis van de aanwezigheid van vogelnesten of broedende vogels, om verstoring van vogelhabitat te minimaliseren en vluchtmogelijkheden voor kuikens te behouden.

Vrije-uitloopkippen

Kippen die de mogelijkheid hebben om overdag buiten te scharrelen en te foerageren.

Vrijloopstal

Stal waarbij koeien vrij kunnen bewegen in een ruime stal zonder vaste ligboxen. Dit type stal laat meer bewegingsvrijheid en natuurlijk gedrag toe.

Vruchtwisseling/gewasrotatie/wisselteelt

Landbouwpraktijk waarbij verschillende gewassen in opeenvolgende seizoenen op hetzelfde stuk grond worden geteeld om bodemgezondheid te behouden, ziekterisico's te verminderen en voedingsstoffen efficiënt te benutten.

Waardplant

Een specifieke plant waarop een schimmel, aaltje of plaaginsect overleeft en vermeerdert.

Waterelement

Landschapselement met water als belangrijk onderdeel, zoals poelen, sloten, beken, rivieren, vennen en vijvers.

Waterregulatie

Het vasthouden of juist afvoeren van water. Een bodem met een goed waterregulerend vermogen wordt minder snel te nat of te droog.

Weidegang/beweiding

Het laten grazen van melkvee in de wei.

Weideresten

Residuen die achterblijven nadat vee in een weiland ge graasd heeft, zoals overgebleven gras, mest en ander organisch materiaal. Weideresten hebben invloed op de biodiversiteit in het betreffende weiland.

Weidevogel

Vogelsoort die zijn habitat vindt in graslanden en weiden. Voorbeelden zijn Kieviten, grutto's en tureluurs. Deze vogels zijn afhankelijk van geschikte graslanden voor hun broedgebieden en voedsel.

Wilde bestuiver

Bijen, vlinders of andere insecten, die op natuurlijke wijze stuifmeel van bloem tot bloem overbrengen. Daartegenover staat de inzet van honingbijen of hommels die door een teler worden ingekocht/gehuurd bij een imker.

Wintervoedselakker

Perceel dat speciaal is ingezaaid met gewassen die in de winter voedsel verschaffen voor dieren, met name overwinterende vogels.

Zaadbank

Zaadvoorraad van planten in de bodem.